

# FAIR TRIALS INTERNATIONAL

---



## **KOMUNIKAT**

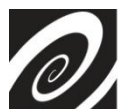
wydawany po spotkaniu

### **GRUPY EKSPERTÓW LOKALNYCH FAIR TRIALS INTERNATIONAL (POLSKA)**

4 grudnia 2012 r.

w siedzibie kancelarii Clifford Chance LLP w Warszawie:

### **TYMCZASOWE ARESZTOWANIE W POLSCE W POSTĘPOWANIU PRZYGOTOWAWCZYM**



**OPEN SOCIETY  
FOUNDATIONS**

Przy wsparciu finansowym  
globalnego funduszu na rzecz  
sądownictwa karnego (Global  
Criminal Justice Fund) Fundacji  
Open Society

## **Wprowadzenie**

1. W dniu 4 grudnia 2012 r. organizacja Fair Trials International zaprosiła wiodących ekspertów w dziedzinie prawa karnego z całej Polski, aby dowiedzieć się od nich więcej na temat instytucji tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym w świetle istniejących przepisów oraz w praktyce (lista uczestników w załączniku). W przypadku obszarów, które budziły nasze wątpliwości, chcieliśmy poznać szczegóły dotyczące wysiłków podejmowanych w celu ich rozwiązania i nowych możliwości w tym zakresie. Lokalna grupa ekspertów z Polski odbyła trwające cały dzień spotkanie w siedzibie kancelarii Clifford Chance w Warszawie.
2. Uczestnicy spotkania otrzymali wcześniej pakiet ze szczegółowymi informacjami dotyczącymi przedmiotu rozmów oraz zostali poproszeni o przemyślenie wielu zagadnień, takich jak standardy dotyczące wydawania decyzji o tymczasowym aresztowaniu w postępowaniu przygotowawczym przez polskie sądy, przyczyny stojące za wydłużającymi się okresami tymczasowego aresztowania oraz możliwości zreformowania przepisów prawa oraz postępowania sądowego. Zagadnienia te omówiono następnie w trakcie spotkania. W dalszej części komunikatu przedstawiono kluczowe punkty dyskusji mającej miejsce w trakcie spotkania oraz najważniejsze wnioski.

### **A. Standardy podejmowania decyzji w sprawie tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym**

3. Przepisy polskiego Kodeksu karnego odzwierciedlają orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (**ECHR**) na mocy artykułu 5 europejskiej konwencji praw człowieka (**ECHR**). Kodeks ten przedstawia prawidłowe kryteria zarówno zastosowania, jak i przedłużenia, tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym, a także przewiduje szereg rozwiązań alternatywnych.<sup>1</sup> Problemem jednak jest stosowanie tych przepisów oraz praktyka sądów, w której tymczasowe aresztowanie jest stosowane powszechnie, a nie w sytuacjach wyjątkowych.
4. Sędziowie niemalże zawsze orzekają o zastosowaniu aresztu tymczasowego na wniosek prokuratora.<sup>2</sup> Uczestnicy dyskusji zgodzili się, że na przestrzeni ostatnich kilku lat sytuacja w dużych miastach i sądach wyższej instancji uległa poprawie, jednak w dalszym ciągu rzadkością jest uznanie argumentów obrony przemawiających za zwolnieniem oskarżonego do czasu rozprawy.<sup>3</sup> Sytuacja jest gorsza w małych miasteczkach, na terenach wiejskich oraz w sądach rejonowych, w których sędziowie bez wyjątku przychylają się do wniosków prokuratury. Wyrażono obawy, że sytuacja taka wynika po części z nieodpowiedniego przeszkolenia sędziów zasiadających w składach sądów lokalnych, a ściślej – z nieznamomości standardów ECHR oraz przepisów wspólnotowych, do których należałoby się stosować.
5. Sądy często poddają wnioski dotyczące tymczasowego aresztowania niedostatecznej analizie. Składa się na to częste przeciążenie pozwali oraz fakt, że akta, nawet w przypadku spraw rutynowych, są zazwyczaj bardzo obszerne. Policja na wniosek prokuratora może zastosować

---

<sup>1</sup> Zob. art. 249-277 polskiego Kodeksu postępowania karnego.

<sup>2</sup> W roku 2007 sądy przychyliły się do 87,9% wniosków prokuratury o zastosowanie aresztu tymczasowego, w roku 2008 sądy przychyliły się do 88,1% takich wniosków, w 2009 odsetek ten wyniósł 89,4 %, zaś w okresie od stycznia do czerwca 2010 roku sądy poparły 90, 31% wniosków (źródło: strona internetowa polskiego Ministerstwa Sprawiedliwości).

<sup>3</sup> Według raportu sporządzonego przez polski oddział Fundacji Helsińskiej, w 2005 roku sądy zaakceptowały poręczenie majątkowe w 2411 przypadkach, przy czym liczba ta wzrosła do 7174 przypadków w roku 2010.

areszt na okres 48 godzin, przy czym sąd ma 24 godziny od zatrzymania na podjęcie decyzji o przedłużeniu aresztu. W takich okolicznościach sądy mają zbyt mało czasu na zapoznanie się z aktami sprawy w stopniu wystarczającym do podjęcia właściwej decyzji. Do decyzji o tymczasowym aresztowaniu w postępowaniu przygotowawczym sądy dołączają uzasadnienia, często są one jednak krótkie i zawierają jak najmniej szczegółów na temat danej sprawy. Trybunał Konstytucyjny w toku niedawnego postępowania podkreślił, że brak szczegółowego uzasadnienia przedłużenia tymczasowego aresztowania stanowi naruszenie przepisów konstytucyjnych, co tylko potwierdza, że tego typu postępowanie sądów jest problemem wynikającym z praktyki, a nie z przepisów prawa.<sup>4</sup>

6. Zdaniem uczestników powody podawane w uzasadnieniach przedłużenia tymczasowego aresztowania często są niewystarczające i nie uwzględniają one okoliczności związanych z daną sprawą. Sądy niejednokrotnie nie wydają zgody na przedprocesowe zwolnienie z aresztu, powołując się na wagę popełnionego czynu oraz prawdopodobieństwo zapadnięcia wyroku skazującego, nie zwracając prawie w ogóle uwagi na okoliczności sprawy oraz sytuację osobistą podejrzanego. W sprawach, w których występuje wielu oskarżonych, sąd zazwyczaj orzeka o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w takim samym zakresie na wszystkich oskarżonych, nie uwzględniając ich odmiennych sytuacji osobistych. Niektórzy uczestnicy spotkania byli świadkami sytuacji, w których decyzje były podejmowane pod wpływem nacisku mediów, a nie na podstawie właściwego rozpatrzenia akt sprawy.

#### **B. Skuteczny udział obrony w przesłuchaniach dotyczących aresztowania tymczasowego w postępowaniu przedprocesowym**

7. Przygotowanie skutecznego uzasadnienia podważającego zasadność aresztu tymczasowego to niezwykle trudne zadanie dla obrony. Sąd posiada nieograniczony dostęp do akt sprawy od samego początku postępowania, w przeciwieństwie do obrony, która często nie ma nawet dostępu do informacji dowodowych, na podstawie których sąd wydał decyzję o aresztowaniu. Uczestnicy wyrazili nadzieję, że zaproponowane reformy Kodeksu karnego oraz wdrożenie przepisów nowej dyrektywy w sprawie dostępu do informacji w postępowaniu karnym pozwoli zniwelować te nierówności.
8. Uczestnicy twierdzą, że w związku z obowiązującymi w Polsce zasadami dostępu do pomocy prawnej oskarżeni rzadko mogą liczyć na skuteczne pełnomocnictwo w trakcie przesłuchań, na których rozpatruje się wnioski o tymczasowe aresztowanie. obrońcy z urzędu otrzymują stałą stawkę wynagrodzenia, przy czym obrońcy ci są wyznaczani na cały okres postępowania. Niskie stawki oraz minimalne szanse na wygraną często powodują, że obrońcy składają stosowne wnioski przed wydaniem decyzji o tymczasowym aresztowaniu, ale nie stawiają się na samych przesłuchaniach. Jeśli w trakcie przesłuchania pojawia się przedstawiciel obrony, jest to zazwyczaj aplikant, który nie zawsze jest w stanie przedstawić przekonujące argumenty. Dane wskazują, że ponad 90% podejrzanych w Warszawie nie jest reprezentowanych przez adwokata podczas pierwszego przesłuchania po zatrzymaniu.

#### **C. Stosowanie innych środków zapobiegawczych niż tymczasowe aresztowanie**

9. Chociaż przekonanie sądu do sięgnięcia po inny środek zapobiegawczy niż tymczasowe aresztowanie nie jest niemożliwe, to jednak nie jest to łatwe zadanie i udaje się przeważnie tylko

---

<sup>4</sup> Zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego sygn. akt SK 3/12 z dnia 20 listopada 2012 r.

w przypadku, gdy podejrzany ma poważne problemy zdrowotne itp. Tam, gdzie stosowany jest alternatywny środek zapobiegawczy, prawie zawsze jest to poręczenie majątkowe. Uczestnicy zgodzili się, że pozostałe środki zapobiegawcze przewidziane w prawie polskim (np. ograniczenia dotyczące określonych czynności, obowiązek regularnego zgłaszania się na posterunku policji czy unikanie kontaktu z określonymi osobami) powinny być częściej stosowane. Zdaniem uczestników w niektórych sprawach sądom brakuje wiedzy o innych dostępnych rozwiązaniach lub woli stosowania takich rozwiązań, ze względu na obawy, iż mogłoby to prowadzić do wydłużenia postępowania bądź stwarzać ryzyko niestawienia się oskarżonego na rozprawie. Znakowanie elektroniczne nie jest w tej chwili dostępne w Polsce jako rozwiązanie alternatywne wobec tymczasowego aresztowania, chociaż stosuje się takie rozwiązanie w wyrokach sądów. Uczestnicy zgodzili się, że stosowanie znakowania elektronicznego powinno być rozszerzone na fazę przygotowawczą postępowania, równocześnie wyrażając swój niepokój związany z wysokimi kosztami takiego rozwiązania.

10. Europejski nakaz dozoru (**ESO**) został wprowadzony do polskiego prawa. Uczestnicy dyskusji uznali zgodnie, że jest to dobre rozwiązanie, które może korzystnie wpłynąć na sytuację w Polsce. Stwierdzili oni również, że polskie władze będą chętnie realizowały dozór na podstawie nakazów ESO wydanych w innych krajach UE. Wyrazili oni jednak obawy, że sędziowie będą niechętnie wydawali nakazy ESO ze względu na złożoną procedurę oraz ryzyko niestawienia się podejrzanego na rozprawie. Według uczestników sędziowie, prokuratorzy oraz prawnicy potrzebują praktycznych wytycznych dotyczących spraw i sytuacji, w których ESO byłoby właściwym rozwiązaniem. Ważne jest, aby instytucja ESO funkcjonowała dobrze od samego początku, gdyż nawet nieliczne niepowodzenia mogą doprowadzić do utraty zaufania sędziów do takiego rozwiązania i zmniejszenia jego popularności.

#### **D. Zależności między śledztwem a tymczasowym aresztowaniem**

11. Co prawda prokuratorzy i sądy traktują priorytetowo sprawy, w których zatrzymani przebywają w areszcie tymczasowym, jednak nieraz mijają miesiące lub lata, zanim dojdzie do procesu. Większość uczestników wyraziło obawę, że sądy często automatycznie zatwierdzają wnioski prokuratora o przedłużenie tymczasowego aresztowania, zaś sami prokuratorzy nagminnie składają takie wnioski bez dobrego uzasadnienia.
12. Uczestnicy stwierdzili, że niektórzy sędziowie, zwłaszcza w sądach wyższej instancji i w największych ośrodkach miejskich, coraz częściej zwracają się do prokuratorów z prośbą o podanie przyczyn nieuzasadnionego przedłużania się postępowania przygotowawczego, a czasami zgadzają się na przedłużenie tymczasowego aresztowania wyłącznie pod warunkiem podjęcia przez prokuratora określonych czynności w związku ze sprawą. Chociaż jest to pozytywna tendencja, niektórzy uczestnicy wyrazili wątpliwość, aby sądy były skłonne do podjęcia działań w przypadku niespełnienia przez prokuratorów ustalonych warunków, co odbiera tym ostatnim motywację do czynnego prowadzenia śledztwa. Uczestnicy stwierdzili, że jeśli prokuratorzy faktycznie byłiby przekonani, że pozwany zostanie zwolniony z aresztu w przypadku niedotrzymania terminu, wówczas sprawy dużo szybciej byłyby doprowadzane do fazy procesu.

#### **E. Perspektywa reformy**

13. Reformy polskiego Kodeksu postępowania karnego, w które uczestnicy są mocno zaangażowani, prawdopodobnie będą wchodzić w życie w styczniu 2014 roku. Jeśli zostaną one wdrożone w

obecnej formie, spowodują daleko idące zmiany w przepisach polskiego Kodeksu postępowania karnego, także tych dotyczących tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym. Reformy te spowodują przesunięcie środka ciężkości w stronę modelu skargowego, gdzie bardziej aktywną rolę będzie odgrywał sąd, zaś obie strony postępowania będą miały większe możliwości w zakresie przedstawiania i podważania materiału dowodowego podczas procesu i na etapie postępowania przygotowawczego.

14. Na kwestię tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym wpływ będą miały następujące reformy:
  - sądy będą musiały udostępnić podejrzany i ich obrońcom dowody, w oparciu o które podjęto decyzję o zastosowaniu lub przedłużeniu tymczasowego aresztowania, aby umożliwić im ich zakwestionowanie;
  - każdy zatrzymany i aresztowany przez jednostkę policji zostanie wyraźnie poinformowany na piśmie o przysługujących mu prawach do ubiegania się o obrońcę z urzędu oraz do skontaktowania się z prawnikiem przed przesłuchaniem przez policję. Taka inicjatywa ma zagwarantować wszystkim podejrzany dostęp do adwokata w trakcie przesłuchania, w trakcie którego orzeka się o zastosowaniu tymczasowego aresztowania;
  - prokuratorzy ubiegający się o przedłużenie aresztu tymczasowego będą musieli przedłożyć nowych dowodów, uzasadniających konieczność przedłużenia aresztowania i nie będą mogli wnosić o przedłużenie aresztu na podstawie pierwotnych przesłanek oraz
  - po dwuletnim okresie tymczasowego aresztowania sąd nie będzie mógł zatwierdzić dalszego przedłużenia, chyba że wysoce prawdopodobny wyrok skazujący pociąga za sobą karę długotrwałego pozbawienia wolności a zarzucany czyn nosi znamiona ciężkiego przestępstwa.
15. Uczestnicy zgodzili się, że reformy te to duży krok we właściwym kierunku. Niemniej wyrażono obawy, że obecnie obowiązujące prawo nie jest wykorzystywane w praktyce i kolejne reformy niekoniecznie przełożą się na zmianę mentalności prokuratorów i sędziów, a tym samym nie spełnią przypisywanej im roli.
16. Uczestnicy w bardzo różny sposób zareagowali na sugestię przekazywania większej liczby spraw do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, chociaż wiele spośród wskazanych kwestii w oczywisty sposób stanowi przykład zaskarżalnych naruszeń praw człowieka. Zdaniem większości uczestników, według wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Polska wielokrotnie naruszyła artykuł 5 europejskiej konwencji praw człowieka, zatem należy skupić się na zmianie sposobu postępowania sądów i prokuratorów, aby nie stało ono w sprzeczności z wyrokami Trybunału.
17. Uczestnicy wyrażali odmienne opinie co do postępów Polski w zakresie wdrażania decyzji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Niektórzy uczestnicy uważają, że sądy uwzględniają decyzje Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w odniesieniu do naruszania przepisów artykułu 5 przez Polskę, co prowadzi do stałego skracania się okresu tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym w ubiegłych latach, jak również do spadku liczby spraw przeciwko Polsce przed tymże trybunałem. Inni uczestnicy wykorzystywali orzecznictwo Trybunału we wnioskach składanych do sądów, jednakże sądy informowały ich, że takie postanowienia nie są dla nich wiążące. Zgodnie stwierdzono, że stworzenie przepisu, który nakazywałby sądom wydawanie decyzji zgodnych z orzeczeniami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, byłoby pomocne.

## **F. Główne zalecenia**

### **a. Standardy podejmowania decyzji**

- Istnieje potrzeba zmiany mentalności sędziów i prokuratorów w związku z aresztem tymczasowym w postępowaniu przygotowawczym. Należy stworzyć dodatkowe możliwości szkolenia dla sędziów i prokuratorów. Chociaż programy takich szkoleń istnieją, to nie docierają one do wystarczającej liczby osób i dlatego ważne jest zagwarantowanie dostępu do nich pracownikom sądów znajdujących się poza głównymi ośrodkami miejskimi.
- Należałoby opracować podręcznik zawierający zestawienie najlepszych praktyk z innych państw UE w zakresie stosowanych tam środków zapobiegawczych innych niż areszt tymczasowy. W podręczniku takim powinny znaleźć się praktyczne przykłady, które byłyby dla sądów pomocne w wykorzystaniu innych dostępnych możliwości. Jest to materiał, który organizacja Fair Trials International mogłaby opracować oraz rozprowadzić z pomocą uczestników spotkania.
- System znakowania elektronicznego powinien być również stosowany jako alternatywne rozwiązanie wobec aresztu tymczasowego w postępowaniu przygotowawczym. Chociaż rozszerzenie tego systemu może być kosztowne, to jednak w dłuższej perspektywie przyczyniłoby się do oszczędności, gdyż instytucja aresztu tymczasowego jest instytucją bardzo drogą.
- Podejrzany podczas przesłuchań mających miejsce w trakcie postępowania przygotowawczego i tymczasowego aresztowania zawsze powinien towarzyszyć adwokat. Ma to podstawowe znaczenie, aby zagwarantować dostępność informacji o okolicznościach osobistych podejrzanego sądowi, tak aby ten mógł podjąć właściwą decyzję.
- Potrzebne są szkolenia dla sędziów, prokuratorów oraz obrońców dotyczące nakazów ESO oraz okoliczności, w jakich należy z nich korzystać.

### **b. Wielokrotne przedłużanie aresztu tymczasowego**

- Sądy powinny wymagać lepszego uzasadniania wniosków o przedłużenie tymczasowego aresztowania i nie powinny automatycznie przychylić się do takich wniosków składanych przez prokuratorów. Przy braku nowych przesłanek do przedłużenia aresztowania, zatrzymani powinni być z założenia zwalniani z aresztu.
- Jeśli przedłużenie aresztu tymczasowego nastąpiło pod warunkiem podjęcia przez prokuraturę konkretnych czynności, sądy nie powinny przedłużać tymczasowego aresztowania, jeśli prokurator nie spełni takiego warunku bez złożenia satysfakcjonujących wyjaśnień.

### **c. Zalecenia ogólne**

- Komisja odpowiedzialna za reformę prawa karnego powinna na bieżąco informować przedstawicieli zawodów prawniczych, środowisk akademickich oraz organizacji pozarządowych, którzy dzięki temu będą mogli nalegać, aby rząd uznał projekt zmian przepisów w celu poprawy praktyk związanych z tymczasowym aresztowaniem.
- Naczelna Rada Adwokacka powinna w większym zakresie korzystać z przysługującego jej prawa do interwencji przed Radą Ministrów na forum Rady Europy.

**Lokalna grupa ekspertów FTI (Polska)**

**13 lutego 2013 r.**

**ZAŁĄCZNIK**  
**UCZESTNICZY**  
**(w porządku alfabetycznym)**

**Dr Adam Bodnar** jest adiunktem w Zakładzie Praw Człowieka Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego i profesorem wizytującym na Uniwersytecie Środkowoeuropejskim w Budapeszcie. Od roku 2008 jest kierownikiem Działu Prawnego oraz członkiem zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Jest również starszym ekspertem prawnym w ramach sieci FRALEX Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

**Paweł Brożek** jest adwokatem praktykującym jako obrońca w sprawach karnych w Gdańsku.

**Marcin Ciemiński** jest adwokatem, który uzyskał tytuł doktora na Uniwersytecie Warszawskim. Jest też jednym z partnerów w kancelarii Clifford Chance, gdzie pracuje w zespole ds. postępowań sądowych i rozstrzygania sporów w Warszawie. Prowadzi również praktykę adwokacką specjalizującą się w prawie karnym, sprawach związanych z ochroną zdrowia i naukach przyrodniczych. Posiada bogate doświadczenie w prowadzeniu spraw cywilnych i gospodarczych, postępowaniu ugodowym, sprawach związanych z ochroną zdrowia/naukami przyrodniczymi oraz w postępowaniu prowadzonym przez urzędy nadzoru, a także kwestiach dotyczących zgodności z przepisami i prawa karnego.

**Piotr Kosmaty** jest głównym prokuratorem w Wydziale ds. Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie. Zajmuje się przede wszystkim przeciwdziałaniu przestępczości zorganizowanej, terroryzmowi i handlowi narkotykami. Od roku 2011 jest wykładowcą w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Jest autorem szeregu publikacji z zakresu prawa karnego oraz czynności operacyjnych.

**Bartosz Krużewski** to adwokat i wspólnik w warszawskim oddziale kancelarii Clifford Chance. Jest szefem zespołu ds. postępowań sądowych i rozstrzygania sporów oraz jednym z kierowników praktyki specjalizującej się w sprawach upadłościowych i restrukturyzacyjnych. Jest również członkiem działu firmy, zajmującego się postępowaniem ugodowym w międzynarodowych sprawach gospodarczych. Bartosz Krużewski posiada bogate doświadczenie w zakresie lokalnych oraz międzynarodowych praktyk w postępowaniu ugodowym oraz sprawach handlowych.

**Maciej Kuśmierczyk** jest naukowcem zajmującym się prawem karnym, postępowaniem międzynarodowym oraz prawami człowieka. Pracuje też jako czynny obrońca w kancelarii adwokackiej Małecki & Rychłowski w Warszawie. Na Uniwersytecie Warszawskim wykłada zasady postępowania karnego z uwzględnieniem badań porównawczych w zakresie prawa do obrony.

**Bolesław Matuszewski** jest adwokatem w prywatnej kancelarii prawniczej. Reprezentuje klientów w sprawach karnych, cywilnych i administracyjnych. Przed rozpoczęciem samodzielnej praktyki zatrudniony był jako prawnik i specjalista w zakresie prawa handlowego w warszawskim oddziale Weil, Gotshal & Manges oraz pracował jako aplikant

adwokacki w warszawskiej firmie I&Z s.c., gdzie specjalizował się w sprawach karnych, cywilnych i administracyjnych.

**Paweł Osik** współpracuje z kancelarią Pietrzak & Sidor w Warszawie. Wcześniej był koordynatorem programu „Prawa człowieka a rozliczenia z przeszłością” Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

**Irmina Pacho** jest prawnikiem w Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w Warszawie.

**Mariusz Paplaczek** jest adwokatem i specjalistą w sprawach karnych, w tym w międzynarodowych sprawach karnych. Od roku 2005 pracuje jako prawnik i wspólnik zarządzający w kancelarii Wiza Paplaczek & Partners. Adwokaci. Spółka partnerska. W roku 2010 został wybrany prezesem zarządu Zrzeszenia Prawników Polskich. W roku 2011 został członkiem zespołu powołanego do celów Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego. Wraz z przedstawicielami biura ONZ w Polsce uczestniczy w szkoleniu polskich policjantów oraz funkcjonariuszy straży granicznej w zakresie handlu ludźmi, niewolnictwa i nielegalnego przekraczania granicy.

**Mikołaj Pietrzak** jest wspólnikiem w kancelarii Pietrzak & Sidor w Warszawie, gdzie specjalizuje się w szeregu zagadnień prawnych, w tym jako obrońca w sprawach związanych z europejskim nakazem aresztowania. Posiada tytuł magistra prawa, który obronił na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Od roku 2001 jest członkiem Warszawskiej Izby Adwokackiej oraz zastępcą jednego z członków Warszawskiej Rady Adwokackiej od 2010 roku. Uczestniczy w sprawach toczących się przed polskim Trybunałem Konstytucyjnym oraz przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

**Dr Jacek Potulski** jest adwokatem w kancelarii Kopoczyński Adwokaci i Radcowie Prawni w Gdyni. Jest ekspertem w zakresie prawa karnego i pracuje jako obrońca w sprawach dotyczących przestępstw gospodarczych i skarbowych. Dr Jacek Potulski jest wykładowcą i naukowcem na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego od 2003 roku. Jest autorem wielu publikacji z dziedziny prawa karnego oraz współautorem Systemu Informacji Prawnej Lex.

**Zuzanna Rudzińska** jest prawnikiem w kancelarii Wardyński i Wspólnicy w Warszawie. Interesuje się prawem karnym w postępowaniu międzynarodowym oraz prawem do obrony.

**Dr Agnieszka Serzysko** jest naukowcem specjalizującym się w europejskim prawie karnym, europejskim wymiarze sprawiedliwości, postępowaniu międzynarodowym oraz prawach człowieka. Współpracowała w ramach różnych projektów z Helsińską Fundacją Praw Człowieka i Europejską Akademią Nauk w Trewirze. Jest autorką wielu artykułów dotyczących europejskiego prawa karnego i wymiaru sprawiedliwości.

**Dominika Stępińska-Duch** jest adwokatem oraz członkiem grupy ds. rozwiązywania sporów i postępowań ugodowych w kancelarii prawnej Wardyński i Wspólnicy w Warszawie. Specjalizuje się w sprawach karnych, a także jest członkiem Europejskiej Rady Adwokatów Karnistów.

**Jakub Tamborski** jest absolwentem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Obecnie jest studentem studiów doktoranckich. Jest adwokatem



Warszawskiej Rady Adwokackiej i specjalizuje się w prawie karnym oraz prawach człowieka. Jakub Tamborski jest również doradcą polskiego parlamentu w kwestiach dotyczących wymiaru sprawiedliwości i praw człowieka.

**Janusz Tomczak** jest prawnikiem w kancelarii Wardyński i Wspólnicy w Warszawie. Zajmuje się międzynarodowymi sprawami karnymi o naruszenie praw podstawowych. Posiada doświadczenie w reprezentowaniu cudzoziemców oskarżonych o przestępstwa gospodarcze. Janusz Tomczak jest członkiem Europejskiej Rady Adwokatów Karnistów oraz członkiem Międzynarodowej Rady Adwokackiej.

**Dr Marcin Warchoł** pracuje w dziale prawnym biura Rzecznika Praw Obywatelskich i specjalizuje się w kwestiach dotyczących tymczasowych aresztowań.

**Dr Małgorzata Wąsek-Wiaderek** jest wiodącą specjalistką do spraw postępowania karnego na Katolickim Uniwersytecie w Lublinie i autorką wielu artykułów na temat instytucji aresztu tymczasowego w Polsce. Jest ona również członkiem zespołu badawczego Sądu Najwyższego oraz członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

**Prof. Paweł Wiliński** jest profesorem prawa oraz kierownikiem Zakładu Postępowania Karnego Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest głównym specjalistą i wicedyrektorem Wydziału Skarg Konstytucyjnych w polskim Trybunale Konstytucyjnym oraz członkiem Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego. Od 2010 roku jest sędzią ad hoc w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w Strasburgu, we Francji. Wcześniej pracował we Frankfurcie na Uniwersytecie Europejskim Viadrina. Jest autorem ponad 100 publikacji z zakresu postępowania karnego, prawa karnego oraz międzynarodowego postępowania karnego.

---

## ZESPÓŁ ORGANIZACJI FAIR TRIALS INTERNATIONAL

**Catherine Heard** jest w FTI kierownikiem ds. strategii i odpowiada za kampanie, działania lobbystyczne oraz nawiązywanie współpracy z innymi podmiotami. Catherine jest autorką sprawozdań za rok 2011 na temat tymczasowych aresztowań w postępowaniu przygotowawczym i europejskich nakazów aresztowania oraz autorką wielu publikacji na temat unijnego prawa karnego oraz przepisów dotyczących ekstradycji. Catherine wcześniej pracowała jako adwokat w sprawach handlowych i posiada tytuł magistra prawa z dziedziny praw człowieka, który zdobyła w Birkbeck College w Londynie.

**Emily Smith** jest specjalistką ds. strategii w FTI i zajmuje się organizowaniem kampanii, działaniami lobbystycznymi oraz pracami związanymi z reformą prawa ze szczególnym uwzględnieniem przepisów karnych UE oraz prawa dotyczącego ekstradycji. Przed przyłączeniem się do Fair Trials Emily zatrudniona była jako prawnik w międzynarodowej kancelarii prawnej Linklaters LLP oraz pracowała dla organizacji JUSTICE zajmującej się prawami człowieka. Emily uzyskała tytuł magistra prawa, ze specjalizacją w zakresie praw człowieka na wydziale SOAS Uniwersytetu Londyńskiego w 2011 roku.

**Alex Tinsley** zajmuje się konkretnymi przypadkami bezprawnego traktowania na stanowisku Konsultanta Strategicznego w FTI. Alex opracował opublikowany w roku 2012 Informator dotyczący europejskiego nakazu dozoru. Zanim dołączył do FTI pracował w służbach prawnych Komisji Europejskiej oraz w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz był wolontariuszem w organizacji charytatywnej BID zajmującej się przypadkami zatrzymań imigrantów.

---